

Столяр О. П.,

*аспірантка кафедри міжнародних відносин і зовнішньої політики
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

СОЦІАЛЬНИЙ ВИМІР АСИМЕТРІЇ В АМЕРИКАНО-МЕКСИКАНСЬКИХ ВІДНОСИНАХ

Анотація. В статті висвітлено соціальну сторону відносин між США і Мексикою. Визначені основні напрямки співробітництва між країнами і розглянуті головні проекти, програми та ініціативи в цій сфері. З'ясовані особливості асиметрії соціальної взаємодії між Мексикою та США.

Ключові слова: США, Мексика, асиметрія, соціальна сфера, співробітництво, освітні та культурні обміни.

Відносини між США та Мексикою протягом тривалого історичного періоду складались досить неоднозначно, зокрема через територіальні протиріччя, що зумовлено географічною близькістю цих держав. Проте інтенсифікація економічних і туристичних зв'язків поступово сприяла налагодженню двостороннього співробітництва в різних сферах.

Укладання угоди про зону вільної торгівлі між США, Канадою та Мексикою (NAFTA) наповнило відносини новим змістом та ще більше поглибило економічну взаємодію між країнами, особливо в прикордонній зоні (протяжність американо-мексиканського кордону складає 3145 км). Але разом з відкриттям ринків і створенням спільних підприємств все більше зростала асиметрія в двосторонніх відносинах, яка проявляється в більшості сфер співпраці між цими країнами, зокрема в соціальному вимірі.

Відносини між США і Мексикою представляють собою яскравий приклад асиметричних відносин між сусідніми країнами, які мають непросту історію та чимало сучасних проблемних питань двосторонньої взаємодії. Дослідження цієї теми є плідним доробком для теоретичних пошуків, а також має прикладне значення для розробки і планування зовнішньополітичної програми України, яка виступає учасником декількох пар асиметричних відносин, передусім з ЄС та Росією.

Американо-мексиканським відносинам присвячена невелика кількість публікацій у вітчизняній науковій літературі. Переважна більшість робіт українських авторів висвітлює в основному економічну складову двосторонньої взаємодії цих країн з акцентом на співробітництво в межах NAFTA, серед яких можна назвати праці Веселої Н.М. [1],

Матлая Л.С. [2], Светлова А.А. [3], Юдіна Я. [4]. Інші сфери американо-мексиканських відносин, в тому числі крізь призму асиметричності, майже не досліджені та потребують комплексного вивчення, чим зумовлена актуальність даної роботи. В цій статті автор подає загальний огляд асиметрії у відносинах між Мексикою та США на сучасному етапі та детально розглядає соціальний вимір. Серед закордонних дослідників, які висвітлюють різні аспекти двосторонньої взаємодії цих держав, варто назвати Адамса Д. [5], Гарза Р. [6], Веласко Дж. [6], Силке К.Р. [7], Фінклі К. [7], Вілсона К.Е. та Олсона Е.Л. [8]. Окремо необхідно відзначити роботу Басалду Р. «Два орли, один дракон: асиметрична теорія і тристоронні відносини між США, Китаєм і Мексикою» [9], який визначає Сполучені Штати як основне джерело асиметрії у світі, а особливо у відносинах з Мексикою.

Метою статті виступає з'ясування особливостей асиметрії в соціальній сфері у відносинах між США та Мексикою. Для реалізації цієї мети необхідно вирішити наступні завдання: охарактеризувати загальні риси асиметричності двосторонніх відносин; визначити основні напрямки співробітництва між країнами в соціальній сфері; розглянути головні проекти, програми та ініціативи.

Перш за все необхідно зазначити, що американо-мексиканські відносини пройшли декілька етапів розвитку: від конфронтації до мирного співіснування і до співробітництва на сучасному етапі. Дискусійним є питання, чим можна назвати двосторонню взаємодію партнерством, але співробітництво між цими країнами з кожним роком поглиблюється та поширюється на нові сфери. Спочатку зацікавленість виникла в туристичній і економічній сфері, пізніше розповсюдилась також на політичну, безпекову та соціальну сфери. Потрібно зауважити, що у відносинах між США і Мексикою є багато проблемних питань, серед яких найбільшими виступають нелегальна міграція та наркоторгівля, над вирішенням яких активно працюють обидві сторони. Причини цих проблем зумовлені переважно внутрішньою слабкістю Мексики (корумпованість судової та правоохоронної систем, низький економічний розвиток та функціональна і географічна незбалансованість

виробничого сектору, бідність населення, низький рівень освіти, загальна криміногенна ситуація по країні тощо), тому багато проектів двостороннього співробітництва на сучасному етапі спрямовані саме на зміцнення державних інституцій та розвиток людського потенціалу цієї країни.

Розглядаючи американо-мексиканські відносини варто зазначити, що асиметричність буде супроводжувати відносини будь-якої країни з США, оскільки на даний час США переважають більшість країн світу за показниками державної могутності. Тому автор не буде приділяти увагу вимірюваним характеристикам асиметрії, а зосередиться на висвітленні рис, які характерні саме для цієї пари.

Асиметрія у відносинах між цими державами окрім явних кількісних показників проявляється в основному в залежності Мексики від свого північного сусіда. Так, в економічній сфері функціональна структура мексиканської промисловості майже повністю визначається потребами американського ринку і в значній мірі залежить від американських інвестицій. Асиметрія проявляється також в структурі товарообігу: США виступають для Мексики найбільшим торговим партнером, в той час як Мексика займає друге місце як імпортер американських товарів і послуг та третє місце як експортер своєї продукції та послуг на ринок США [10]. В безпековій сфері Мексика отримує позики, технології, знання та досвід через різні військові програми США, метою яких виступає надання допомоги мексиканській владі у протидії наркоторгівлі та організованій злочинності. Подібна ситуація складається і у соціальній сфері, яка не виступає головним напрямком співробітництва між країнами, але є надзвичайно важливою для вирішення внутрішніх проблем Мексики. Покращення загального становища освітньої сфери та тісно пов'язаного з освітою працевлаштування, системи охорони здоров'я, екологічних умов, зменшення чисельності підлітків та молоді в групах ризику (кримінальні структури, наркоманія, токсикоманія тощо) сприятиме підвищенню рівня життя простих мексиканців та допоможе зменшити масштаби нелегальної міграції та наркоторгівлі.

На соціальну сторону багатьох внутрішніх проблем особливу увагу звернув нинішній президент Мексики Е.П. Ньето. Він ініціював реалізацію трьох реформ у країні — в сфері освіти, енергетики та оподаткування [11].

Низький рівень освіти в Мексиці був здебільшого зумовлений певною відсутністю контролю за якістю освіти зі сторони держави. В країні діє потужна Національна профспілка працівників освіти (SNTE), яку очолює Е.Е. Гордільо. Дотепер саме профспілка контролювала призначення

викладачів. Ця практика призвела до того, що посади фактично передавали у спадок або продавали [12], при цьому професійний рівень вчителя майже не мав значення.

В 2013 р. мексиканський президент Е.П. Ньето підписав закон, який чітко встановлює кількість шкіл, викладачів і учнів у країні. Реформа передбачає централізацію процесів наймання і оцінювання вчителів. Головною метою реформи президент назвав підвищення рівня освіти мексиканських учнів [12].

В цьому контексті надзвичайно важливу роль виконують програми освітніх обмінів із США, адже таким чином Мексика отримує доступ до якісної післядипломної освіти. В свою чергу США зацікавлені в освітньо-культурних обмінах з метою надбання своїми громадянами необхідних культурних і мовних компетенцій, враховуючи збільшення легальних і нелегальних мігрантів з Мексики, а також американців мексиканського походження в структурі американського суспільства.

Щорічно більше ніж 14000 мексиканських студентів навчаються у США та близько 3900 американських — у Мексиці. Такі цифри відображають один із проявів асиметрії в соціальній сфері, адже більш активні в освітніх обмінах мексиканські студенти. Крім того, американці в більшості випадків приїжджають до Мексики лише на декілька семестрів, тоді як мексиканці їдуть в американські університети для отримання повної чи післядипломної освіти.

Існує дві основні американо-мексиканські програми, за якими відбуваються освітні обміни між цими країнами. Перша з них — це Стипендіальна програма Фулбрайт-Гарсія Роблес (Fulbright-Garcia Robles Scholarship Program). Двостороння комісія для освітнього і культурного обміну (COMEXUS) наглядає за реалізацією цієї стипендіальної програми, яка фінансується спільно урядами США і Мексики з метою підтримки американо-мексиканських академічних обмінів. Більше 4000 мексиканців і американців взяли участь у програмах обміну COMEXUS в провідних університетах [13].

Друга програма — Youth Empowerment — є спільним американо-мексиканським державно-приватним партнерством і спрямована на забезпечення можливостей для реалізації прав молоді. Учасниками цієї програми стали 195 мексиканських студентів, які отримали лідерські та комунікативні навички і поліпшили свою англійську через освітні обміни та залучення до добровільної суспільної роботи.

Навчання в рамках Youth Empowerment триває 4-5 тижнів на території США, під час якого студенти під керівництвом старших американських

колег приймають участь у суспільних проектах для вирішення проблем, які стоять перед їхніми власними місцевими громадами, — проблеми насильства, токсикоманії тощо. Після повернення в Мексику учасники реалізують свої проекти під егідою мексиканської та американської влади, представників бізнесу та освіти [14].

Декілька освітніх програм здійснюється і фінансується за підтримки Держдепартаменту США. Перша з них — освітнє консультування (Educational Advising) — реалізовується 18 освітніми консультаційними центрами США по всій Мексиці. Метою діяльності цих установ виступає забезпечення ширшого доступу до вищої освіти в обох країнах, причому акцент робиться на консультуванні корінних і маргінальних спільнот [15].

Наступна програма, яка підтримується Держдепартаментом США, спрямована на вивчення англійської мови (English Access Microscholarship Program). В її рамках сотні молодих мексиканців з економічно неблагополучних сімей вивчають англійську мову в своїх громадах і дізнаються про американську культуру та демократичні цінності. З моменту свого старту в Мексиці в 2009 р. вона охопила більше 1500 студентів. В її межах США надають навчальні програми англійської мови для викладачів англійської та вчителів, які працюють у системі мексиканської державної освіти, для того щоб поліпшити якість викладання і вивчення англійської мови. За 2014 р. відбулося три зустрічі English Language Fellows в Мексиці, які охопили аудиторію в 1345 учнів у 10 штатах та федеральному окрузі, а також залучено до ініціативи близько 300 вчителів англійської мови через он-лайн курси та вебіари. [16].

Міжнародна програма відвідин лідерів (The International Visitor Leadership Program — IVLP) також реалізується за підтримки Держдепартаменту США. Вона спрямована на обмін досвідом між найкращими фахівцями. Через короткострокові візити до США діючі та перспективні лідери інших країн у різних галузях отримують можливість з перших рук отримувати необхідний досвід та розвивати довгострокові відносини зі своїми американськими колегами. Професійні зустрічі відображають професійні інтереси учасників і підтримують цілі зовнішньої політики США. Щорічно в межах цієї програми приймають участь близько 50 мексиканських діячів у сфері урядування, політики, освіти тощо.

Потенціал та значення програми IVLP характеризують реалізовані її випускниками проекти на місцях. Так, одна з випускниць приймала участь в програмі з протидії торгівлі людьми. Отриманий досвід дозволив їй взаємодіяти та консультуватися з американськими колегами з приводу відкриття

в Пуебло першого жіночого притулку, діяльність якого врегульована постановами федерального уряду. Інший випускник розробив проект нової центральної бібліотеки в Автономному університеті Пуебло, особливістю якого було використання інноваційних методів, з якими він ознайомився під час своєї участі в програмі [17].

Багато програм реалізується завдяки активній підтримці Посольства США в Мексиці. В рамках Стратегічної програми лекторів з США (Strategic U.S. Speakers Program) організовуються візити американських експертів у різних галузях для обміну досвідом з мексиканською аудиторією та колегами з питань, які становлять взаємний інтерес, зокрема: гендерної рівності, розширення економічних можливостей, дотримання прав людини, свободи слова, доступу до інформаційних технологій і протидії зловживанню наркотиками та торгівлі людьми, доступу до освіти (технології, інженерія та математика), підприємництва та ін. [17]. Посольство США сприяє організації візитів у Мексику експертів для проведення зустрічей у різних форматах та на різних рівнях комунікації. Конференції, круглі столи, лекції та інші суспільні заходи часто організовуються у співпраці з мексиканськими академічними, культурними та професійними організаціями.

Також посольство США пропонує широкий спектр навчальних програм, які сприяють посиленню бінаціональних зв'язків в освітніх та молодіжних громадах по всій Мексиці. Такими програмами є:

1. Вивчення інституцій США (the Study of U.S. Institutes);
2. Національний Молодіжний науковий табір (National Youth Science Camp);
3. Молодь в дії (Youth in Action — Jovenes en Accion) та інші програми.

Через них різні молодіжні групи мають змогу дізнатися більше про США, та, отримавши уроки лідерства та крос-культурної обізнаності, приймати безпосередню участь у розвитку своїх місцевих громад.

Ще однією установою США, що приймає активну участь в освітніх обмінах, є Агентство США з міжнародного розвитку (USAID), яке підтримує ініціативи з розвитку трудових ресурсів, навчання молоді на державному та місцевому рівні з метою зниження та запобігання молодіжної злочинності, а також сприяння економічному зростанню та стабільності місцевих громад [18]. Програми USAID спрямовані на фізичну, розумову, емоційну та професійну підтримку і пряме академічне консультування тисяч студентів і батьків. До 2015 року поточні проекти виграли близько 35000 молодих людей з груп ризику в цільових місцевих громадах.

USAID нещодавно запустило програму розвитку трудових ресурсів Rutas для молоді (the RUTAS Youth Workforce Development program), яка спрямована на підтримку системних реформ, цілями яких є поліпшення умов працевлаштування мексиканських студентів вікової категорії 15-19 років, які випускаються з технічних училищ, а також поліпшення відповідності між попитом на освіту та пропозиціями від роботодавців на ринку праці [19].

Діяльність USAID в цілому налаштована на виявлення найефективніших моделей з метою їх поширення в інших частинах країни. Основними географічними регіонами реалізації проектів USAID є Тіхуана, Каліфорнія, Монтеррей в Нувео-Леон, Чіуауа і Сьюдад-Хуарес в штаті Чіуауа.

Мексиканська сторона активно взаємодіє з американськими колегами в межах цих та інших програм, які спрямовані на обмін знаннями та досвідом, однак не має можливостей та потенціалу для створення схожих проектів. Мексиканці докладають максимум зусиль для впровадження отриманих вмінь та знань на місцях.

З метою подальшого професійного зростання та взаємопідтримки у червні 2009 р. було засновано Асоціацію мексиканських випускників, яка охоплює майже 10000 колишніх учасників програм США. Їх запрошують приєднатися до Стану випускників (State Alumni) — глобального онлайн-товариства створеного випускниками для випускників. Участь у товаристві забезпечує доступ до цінних ресурсів для підтримки особистісного та професійного розвитку, в т. ч.: більш ніж 33 млрд доларів США у вигляді грантів; бібліотеки з більш ніж 20000 безкоштовних публікацій; інформація про робочі місця, участь у волонтерських акціях та багато іншого [17].

США і Мексика активно сприяють розвитку культурних зв'язків між державами, а також кращому висвітленню своєї культури в іншій країні, що допомагає населенню обох країн подивитись по-іншому на своїх сусідів.

Посольство США реалізовує Програму підтримки культури і мистецтва, в межах якої здійснюється фінансування щорічних творчих візитів американських артистів для виступів та спілкування з мексиканською аудиторією. Культурні програми мають широкий спектр інтересів — від джазової музики та музики у стилі «зайдеко» до програм музейних обмінів, участі у головних мистецьких фестивалях в Мексиці. Через Фонд Посла по збереженню культурної спадщини посольство сприяло збереженню та/або відновленню декількох мексиканських об'єктів культурної спадщини, в тому числі Акведук Падре Темблека, військових історичних об'єктів у Сьюдад-Хуарес

(the Garita de Metales), церкви Діви Канделарії у Вальядоліді, археологічних знахідок в штаті Оахака [17].

Культурна взаємодія відбувається через діяльність бібліотеки Бенджаміна Франкліна, яка є найстарішою загальнодоступною бібліотекою, що підтримується урядом США, та містить близько 25,000 томів, великий архів періодичних видань США, а також Інтернет- та електронні інформаційні ресурси про останні досягнення науки, техніки та мистецтва. Крім того, на базі бібліотеки регулярно проводяться культурні заходи, англійські розмовні клуби та інші програми. Тож, бібліотека Бенджаміна Франкліна є одним із головних джерел інформації про сучасне американське суспільство.

Посольство також активно звертається до т. зв. «спортивної дипломатії» як ефективного способу будувати мости і посилювати міжособистісні зв'язки між представниками обох націй. Спорт є ефективним способом досягнути цільової аудиторії соціально-коригуючого впливу — неблагополучної молоді, та прищепити їй цінності, якими є лідерство, робота в команді, ненасильство та участь у товариствах. Діяльність у цьому напрямку передбачає організацію візитів спортивних експертів з США до Мексики, планування програм відвідування США атлетами та проведення відкритих змагань [17].

Мексиканська сторона теж активно просуває свою культуру в США. За активної підтримки Посольства Мексики в США, Культурного інституту Мексики в м. Вашингтон та Національної Ради Мексики з питань культури та мистецтва організовуються різні культурні заходи, в т. ч. майстер-класи і лекції відомих письменників, режисерів, художників та інших митців з Мексики, музичні та танцювальні концерти, виставки, презентації книжок і фільмів, спортивні заходи, різні фестивалі та спеціальні івенти [20; 21].

Отже, культурні зв'язки між США і Мексикою активно розвиваються. Населення обох країн дізнається більше про культуру свого сусіда, що сприяє кращому розумінню між мексиканцями і американцями, а також відбувається поступове збільшення позитивного сприйняття один одним та зменшення впливу помилкових стереотипних уявлень, що є дуже важливим для подальшого поглиблення співробітництва.

Ще одним соціальним напрямком двосторонньої взаємодії необхідно назвати охорону здоров'я і захист навколишнього середовища. Екологічне забруднення та інфекційні захворювання — транснаціональні проблеми, які впливають на якість життя місцевих громад США та Мексики, тож між обома країнами існує чітке розуміння необхідності спільних зусиль для попередження екологічних

криз і різних епідемій та хворіб, зокрема в прикордонних штатах.

Перш за все необхідно зазначити про існування Американсько-мексиканської комісії охорони здоров'я в прикордонній смузі (The U.S.-Mexico Border Health Commission), яка є двонаціональною організацією, що була створена в липні 2000 р. на основі міждержавної угоди з метою виявлення і оцінки проблем громадського здоров'я та охорони здоров'я населення прикордонних регіонів.

Один з найбільших проектів цієї комісії — «Здоровий кордон 2020: Ініціатива профілактики захворювань та просування здорового способу життя для населення американсько-мексиканського прикордонного регіону» (Healthy Border 2020: A Prevention and Health Promotion Initiative for the U.S.-Mexico Border Region (Healthy Border 2020)). В межах цієї ініціативи розглядаються п'ять пріоритетів охорони здоров'я для обох сторін: 1) хронічні та дегенеративні захворювання; 2) інфекційні захворювання; 3) здоров'я матері і дитини; 4) психічне здоров'я і наркоманія; 5) травматизм. Ці пріоритети відображають роботу різних груп фахівців в області охорони здоров'я, науковців та інших зацікавлених сторін і громадських організацій, об'єднаних метою розробки двонаціонального стратегічного плану, який зацікавлені сторони можуть використовувати для координації заходів у сфері громадської охорони здоров'я на двосторонньому, державному та місцевому рівнях.

Головною метою «Здорового кордону 2020» є створення основи для досягнення цілей охорони здоров'я в прикордонних регіонах і ведення діяльності, необхідної для поліпшення здоров'я жителів прикордонних регіонів США та Мексики.

Ініціатива «Здоровий кордон 2020» переслідує цілі, які є актуальними для обох сторін. Вона покликана слугувати об'єднанню ключових регіональних партнерів, щоб зробити все можливе для розробки і підтримки змін в політиці в контексті соціальних факторів, які впливають на здоров'я в регіоні. Крім того, до завдань цієї ініціативи входить підвищення обізнаності широкого загалу про її пріоритети та розвиток глибшого розуміння соціальних детермінант здоров'я, виявлення можливостей для двонаціональної співпраці і взаємодії, а також розробка стратегії зміцнення здоров'я, спрямованої на профілактику хворіб та інвалідності [22].

Окрім названої ініціативи для прикордонного регіону, США і Мексика реалізують також інші спільні проекти в сфері охорони здоров'я та захисту навколишнього середовища.

Один з проектів стосується боротьби з раком — американські експерти Національного інсти-

титу раку і Центрів з контролю і профілактики захворювань спільно з мексиканськими фахівцями різних медичних установ, які координуються Мексиканським національним інститутом раку, вдосконалюють і реалізують національний план управління по боротьбі з раком в Мексиці. У квітні 2015 р. у Мексиці було проведено зустріч фахівців з обох країн для обговорення різних питань, пов'язаних з раком: профілактики і контролю захворюваності, проведення клінічних досліджень, обміну студентами, обміну інформацією [23].

В цьому контексті варто зазначити про спеціальну ініціативу — Партнерство задля поінформованості про рак грудей і досліджень у Північній та Південній Америці (The Partnership for Breast Cancer Awareness and Research of the Americas). Вона є спробою створення в Західній півкулі необхідного потенціалу для безпрецедентної дослідницької роботи, а також діяльності з інформування, дослідження, навчання, роботи з населенням і розширення можливостей жінок. Мексика є однією з трьох країн, поряд з Бразилією і Коста-Рикою, обраних для участі в партнерстві. Ця ініціатива підтримується Держдепартаментом США і об'єднанням експертів в боротьбі з раком молочної залози із США та Мексики [24].

Національний інститут алергії та інфекційних захворювань, що входить до складу Національного інституту здоров'я США, та Міністерство охорони здоров'я Мексики почали співпрацю над вивченням грипу H1N1 в чотирьох лікарнях Мехіко. У первинному дослідженні вони вивчають пацієнтів, які звернулися за консультацією лікаря через прояви грипозних симптомів, з метою описати клінічний перебіг хвороби з плином часу. Це дослідження, як очікується, надасть важливу наукову інформацію, щоб допомогти політичним діячам, медичним працівникам і широкому загалу підготуватися до майбутніх спалахів грипу.

Агентство з охорони навколишнього середовища США активно взаємодіє зі своїми мексиканськими партнерами для вирішення двонаціональних екологічних проблем і негативних наслідків для здоров'я жителів прикордонних територій, особливо дітей. Вплив на здоров'я зумовлений порушеннями правил поводження з пестицидами, поганою якістю повітря, зловживанням хімічними речовинами та іншими відходами, поганою якістю води, хімічними аваріями, наслідки яких впливають на жителів обох країн. Інформування медичних працівників, практиків охорони здоров'я та інших членів спільноти про найважливіші зв'язки між навколишнім середовищем і здоров'ям є важливим кроком в напрямку покращення стану здоров'я в населених пунктах уздовж кордону.

Восени 2015 р. було організовано двосторонні зустрічі ініціативних груп, місією яких було звернути увагу державної та місцевої влади, суспільства, бізнесу на зв'язок між здоров'ям населення і станом навколишнього середовища, особливо там, де живуть, навчаються та грають діти. Свій внесок до цих зусиль доклали Південно-західний центр дитячої гігієни навколишнього середовища з Техаського технічного університету, Американо-мексиканська комісія охорони здоров'я в прикордонній смузі, американо-мексиканська програма «Здоровий Кордон 2020», Агентство США з охорони навколишнього середовища американо-мексиканського кордону та ін.

Головними цілями такої співпраці є:

1. Поліпшення обізнаності населення, бізнесу та представників громадських організацій про те, як в ранньому дитинстві забруднення навколишнього середовища може вплинути на здоров'я, у т. ч. в майбутньому.

2. Полегшення контактів між медичним співтовариством, промоутерами та громадськістю. З цією метою на 2016 р. було заплановано проведення 2-х мексикано-американських симпозіумів, а також підготовку волонтерів у місцевих громадах вздовж кордону, які дбатимуть про підтримку здорового навколишнього середовища для дітей [25].

Отже, американо-мексиканські відносини у соціальній сфері охоплюють широкий спектр спільних інтересів. Найширше співпрацю розгорнуто в освіті — через освітні обміни вищих навчальних закладів та програм післядипломної освіти, організацію зустрічей, конференцій фахівців у різних галузях. Також активно розвивається культурна взаємодія між країнами, яка сприяє кращому розумінню між населенням сусідніх держав та зміцненню двосторонніх зв'язків. Важливою сферою співробітництва виступають охорона здоров'я і захист навколишнього середовища, в якій країни реалізують спільні проекти.

Співпрацю у соціальній сфері можна розглядати як закономірне продовження економічних та військово-політичних відносин, тож її перебіг відповідає загальному тренду взаємин: США зацікавлені в зміцненні Мексики як демократичної та правової держави, яка виступатиме надійним партнером у сферах, що становлять взаємний інтерес.

Проте соціальний вимір американо-мексиканських відносин не позбавлений асиметрії як й більшість напрямків відносин між цими країнами. Асиметрія проявляється в наступному: по-перше, серед програм освітніх обмінів переважають ті, які ініціюють і фінансують США (наприклад, Educational Advising, The Study of U.S. Institutes,

National Youth Science Camp тощо); по-друге, більшу зацікавленість в освітніх обмінах проявляють мексиканські студенти; по-третє, в реалізації багатьох проектів соціального спрямування, а також в обміні досвідом між експертами у різних галузях діяльності Мексика виступає реципієнтом знань, досвіду, практик, технологій; по-четверте, в багатьох програмах та ініціативах спостерігається географічна пріоритетність розвитку взаємодії в прикордонних регіонах.

Таким чином, перед мексиканською владою стоїть складне завдання по зменшенню проявів асиметрії у відносинах з США, зокрема в соціальній сфері, що передбачає продовження розпочатих президентом Е.П. Ньето реформ у країні, максимального впровадження отриманих в ході співробітництва з північним сусідом досвіду і знань на місцях і стимулювання молодих спеціалістів активно долучатись до розвитку Мексики.

Література:

1. Весела Н.М. Участь Мексики у НАФТА/ Н.М. Весела// Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. Випуск 10 (Частина II). — К.: Київський університет імені Тараса Шевченка, 1999. — С. 30-35.
2. Матлай Л.С. Мексика у міжнародній інтеграції: політико-економічний аспект/ Л.С. Матлай// Вісник Дніпропетровського університету. — 2015. — № 4. — С. 62-68.
3. Svetlov A. Mexico's integration into the North American supply chains: the NAFTA perspective/ A. Svetlov// Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky. — Kosice, Slovakia: Academic Society of Michal Baludansky. — 2013. — Vol. 1, No. 3/2013 — P. 163-169.
4. Юдін Я. НАФТА: надії та сумніви/ Я. Юдін // Політика і час. — 1994. — №4. — С. 42-45.
5. Adams J.A. Bordering the Future: The Impact of Mexico on the United States/ J.A. Adams. — Praeger. — February 28, 2006. — 184 p.
6. Garza R. Bridging the Border: Transforming Mexico-U.S. Relations/ R. Garza, J. Velasco. — Lanham, MD: Rowman & Littlefield Publishers, 1997. — 208 p.
7. Seelke C. U.S.-Mexican Security Cooperation: The Mйrida Initiative and Beyond: CRS Report for Congress/ C. Seelke, K. Finklea. — Congressional Research Service, 2015. — 31 p.
8. Wilson C.E. New ideas for a new Era: Policy option for the Next Stage in U.S.-Mexico Relations/ C.E. Wilson, E.L. Olson. — Woodrow Wilson Center, Mexico Institute: Washington D.C., 2013. — 77 p.
9. Basaldь R. Two eagles, one dragon: asymmetric theory and the triangular relations between the U.S., China and Mexico/ R. Basaldь [Electronic resource]// Baylor University Waco, Texas. — Accessible at: <https://baylor-ir.tdl.org/baylor-ir/handle/2104/8116>. (Accessed 01.11.2016)
10. International Transactions [Electronic resource]// Bureau of Economic Analysis. — 2016. — Accessible at: <http://www.bea.gov/iTable/iTable.cfm?ReqID=62&step=1#reqid=62&step=1&isuri=1&6210=1&6200=48>. (Accessed 01.11.2016)
11. Goyret L. Las tres reformas de Peca Nieto para impulsar el crecimiento de Mйxico/ L. Goyret [Electronic resource]// Infobae. — 22 September, 2013. — Accessible at: <http://www.infobae.com/2013/09/22/1510615-las->

tres-reformas-pena-nieto-impulsar-el-crecimiento-mexico/. (Accessed 01.11.2016)

12. Президент Мексики розпочав масштабне реформування освіти/ [Електронний ресурс]// IPress. ua. — 26 лютого 2013. — Режим доступу: http://ipress.ua/news/prezydent_meksyky_rozpochav_reformu_osvity_16242.html. (Accessed 01.11.2016)

13. COMEXUS/ Fulbright-Garcia Robles [Electronic resource]// U.S. Embassy and Consulates in Mexico. — Accessible at: <http://www.usembassy-mexico.gov/pdf/comexus-eng.pdf>. (Accessed 01.11.2016)

14. Youth Empowerment Project [Electronic resource]// Youth Empowerment Project. — Accessible at: <http://www.youthempowermentproject.org/>. (Accessed 01.11.2016)

15. Education USA Advising Center [Electronic resource]// Education USA. — Accessible at: https://educationusa.state.gov/find-advising-center?field_region_target_id=&field_country_target_id=260&field_center_level_value=All. (Accessed 01.11.2016)

16. English Access Microscholarship Program: At a Glance [Electronic resource]// Bureau of educational and cultural affairs. Exchange programs. — Accessible at: <https://exchanges.state.gov/non-us/program/english-access-microscholarship-program>. (Accessed 01.11.2016)

17. U.S.-Mexico. At a Glance. Culture [Electronic resource]// U.S. Embassy in Mexico. — Accessible at: <http://mexico.usembassy.gov/eng/resources.html>. (Accessed 01.11.2016)

18. Who we are [Electronic resource]// USAID. — Accessible at: <https://www.usaid.gov/who-we-are>. (Accessed 01.11.2016)

19. RUTAS [Electronic resource]// USAID. — Accessible at: <http://www.iyfnet.org/initiatives/rutas>. (Accessed 01.11.2016)

20. CLALS / CONACULTA Partnership [Electronic resource]// American University, Washington, D.C. — Accessible at: <http://www.american.edu/clals/Conaculta.cfm>. (Accessed 01.11.2016)

21. 25 Years. Life Inspired by the Arts [Electronic resource]// Mexican Cultural Institute, Washington, D.C. — 2015. — Accessible at: http://www.instituteofmexicodc.org/images/MEMORIA_2015.pdf. (Accessed 01.11.2016)

22. Healthy Border 2020: A prevention & health promotion initiative/ United States-Mexico Border Health Commission; Border Binational Technical Workgroup. — 2010. — 37 p.

23. U.S.-Mexico Cross-Border Health [Electronic resource]// Centers for Disease Control and Prevention/ Entertainment Education. — 2016. — Accessible at: <http://www.cdc.gov/healthcommunication/toolstemplates/entertainment/tips/us-mexico-health.html>. (Accessed 01.11.2016)

24. First Lady Remarks on Breast Cancer Partnership with Mexico [Electronic resource]// IIP Digital: Texts & transcripts. — 18 March, 2008. — Accessible at: <http://iipdigital.usembassy.gov/st/english/texttrans/2008/03/20080318151104xjsnommis0.2568018.html#axzz49O4BnBM8>. (Accessed 01.11.2016)

25. Children's Environmental Health on the Border: Protecting Children Where They Live, Learn, and Play [Electronic resource]// United States Environmental Protection Agency. — 24-25 September, 2015. — Accessible at: https://www.epa.gov/sites/production/files/2015-07/documents/final_agenda_july_8_2015.pdf. (Accessed 01.11.2016)

Столяр О.П. Социальное измерение асимметрии в американо-мексиканских отношениях. — Статья.

Аннотация. В статье освещается социальная сторона отношений между США и Мексикой. Определены основные направления сотрудничества между странами и рассмотрены главные проекты, программы и инициативы в этой сфере. Выявлены особенности асимметрии социального взаимодействия между Мексикой и США.

Ключевые слова: США, Мексика, асимметрия, социальная сфера, сотрудничество, образовательные и культурные обмены.

Stolyar O.P. The social dimension of asymmetry in American-Mexican relations. — Article.

Abstract. The article examines the social aspect of relations between the USA and Mexico. It defines the key directions of cooperation between the countries and describes the main projects, programs and initiatives in this sphere. Also, it clarifies the peculiarities of social interaction asymmetry between Mexico and the USA.

Keywords: USA, Mexico, asymmetry, social sphere, cooperation, educational and cultural exchanges.